

W maju br. przedstawiciele mediów ogólnopolskich mieli wyjątkową okazję poznać walory przyrodnicze regionu posiadającego najbardziej zwarte kompleksy leśne w Polsce, i delektować się powietrzem 40 razy czystszy niż... w Katowicach.

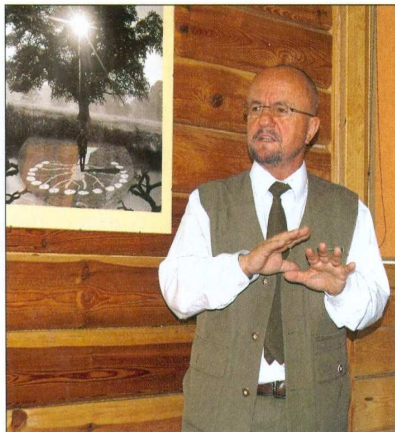
Wszyscy dziennikarze mogli w ramach sesji terenowej zapoznać się z osobliwościami Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej – największego parku krajobrazowego w Polsce (74 447 ha). Zróżnicowanie bogatej rzeźby terenu zawdzięcza on działalności lodowca. Najwyższe wzniesienie morenowe to Góra Świętej Anny o względnej wysokości 50 metrów. Najbardziej charakterystyczną cechą tego parku jest wyjątkowo urozmaicona sieć rzek i strumieni, a niepowtarzalnym walorem – liczne źródła, których w całej puszczy jest ponad 430.

Fot. M. TARAPDEJNA

Brama wejściowa do Arboretum im. Powstańców Styczniowych w Kopnej Górze. Z tego miejsca rozpoczyna się większość tras turystycznych wiodących przez najciekawsze miejsca w Puszczy Knyszyńskiej.

Uroki Puszczy Knyszyńskiej

Fot. A. SAWICKI

Jeden z najbardziej aktywnych popularyzatorów wiedzy leśnej w Lasach Państwowych – Waldemar Sieradzki, nadleśniczy Nadleśnictwa Krynk. Pełen pomysłów, wciąż poszukujący nowych form i metod edukacji.

Jednak zdecydowanie w parku tym dominują lasy, które stanowią 80% jego powierzchni. Przeważają w nich bory sosnowe i sosnowo-świerkowe. Warto podkreślić, że miejscowy ekotyp sosny, tzw. sosna supraska ekspor-

towana była już w XV-XVI wieku na maszty okrętów do Anglii i Holandii.

Podczas I wojny światowej Niemcy w ciągu kilku lat wycięli 10% drzewostanów puszczy, co umożliwiła im rozbudowana w tym czasie gęsta sieć kolejek leśnych i liczne tartaki.

Obecnie najcenniejsze fragmenty leśnej przyrody chronione są w 21 rezerwach o łącznej powierzchni 3940 ha. W parku Puszczy Knyszyńskiej spotkać można wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin, jak np. chamedafne północna, brzoza niska i pióropusznik strusi. Atrakcją tutejszych lasów jest stado wolnościowe żubrów liczące ok. 90 sztuk.

Interesującym obiektem na terenie parku jest utworzone w 1988 r. na terenie Nadleśnictwa Supraśl Arboretum w Kopnej Górze. Powstało w 125 rocznicę Powstania Styczniowego i nosi jego imię. Celem utworzenia arboretum było sprawdzenie, jak na omawianym terenie, w trudnych warunkach klimatu kontynentalnego północno-wschodniej Polski sprawdzą się gatunki drzew i krzewów pochodzące z innych regionów. Aktualnie kolekcja liczy aż 500 gatunków, które

przystosowały się do surowego klimatu. Są to kolekcje jałowców, cisów, sosen, żywotników, cyprysików, klonów, świerków, jodeł i różaneczników. Spośród gatunków liścia-

Fot. A. SAWICKI

Pasjonat symbiozy przyrody z historią Podlasia – Krzysztof Łaziuk, st. specjalista ds. ochrony przyrody i edukacji leśnej w Nadleśnictwie Supraśl.

stych koniecznie trzeba wymienić tulipanowca amerykańskiego, a także kilka gatunków i odmian magnolii.

Jednocześnie z racji urozmaiconej rzeźby terenu oraz siedlisk prezentowane są tu, na stosunkowo niewielkiej powierzchni (24 ha) charakterystyczne dla Puszczy Knyszyńskiej zbiorowiska leśne. Uzupełnieniem walorów przyrodniczych jest Małe Muzeum Historii Puszczy Knyszyńskiej, łączące przyrodę z historią tego regionu. Pieczęć nad całością sprawuje od lat pasjonat historii i przyrody tego regionu **Krzysztof Łaziuk**, st. specjalista w Nadleśnictwie Supraśl. Warto też wspomnieć, że 28 maja podczas tegorocznych uroczystych obchodów Dni Lasu na Podlasiu złoty medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej otrzymał **Bogdan Kolenda**, nadleśniczy z Supraśla.

Najbardziej charakterystyczny i jedyny w Polsce w regionie północno-wschodnim jest tzw. Szlak tatarski. Dużą popularnością wśród odwiedzających cieszy się meczet w Kruszy-

Fot. A. SAWICKI

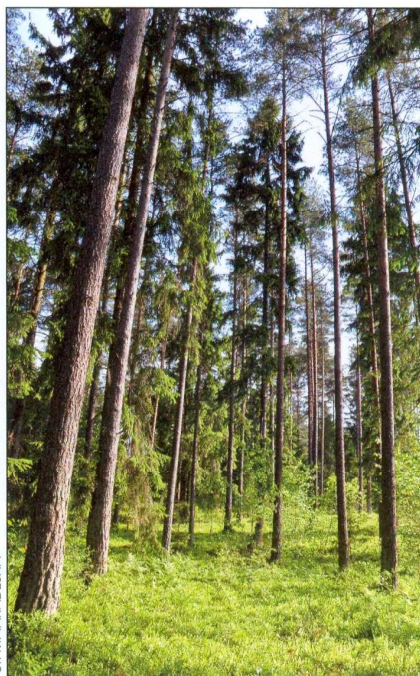
Drewniane rzeźby szyszki i żołędzia – najchętniej fotografowane przez odwiedzających ośrodek edukacji leśnej w Nadleśnictwie Browsk.

nianach, określanych mianem „małej ojczyzny polskich Tatarów”, gdzie przewodnikiem jest **Dżemil Gembicki**.

Warto dodać, że aktualnie w Polsce mieszka około 4 tysięcy Tatarów, a największa ich społeczność, licząca 1,5 tysiąca osób, to mieszkańcy Białegostoku. Najbardziej znanym polskim Tatarem był Aleksander Sulkiwicz, który był współorganizatorem ucieczki Józefa Piłsudskiego z petersburskiego szpitala w 1901 r. W Kruszyńnianach aktualnie tradycje tatarskie są kultywowane przez **Dżenę i Mirosława Bogdanowiczów**, prowadzących gospodarstwo agroturystyczne „Tatarska Jurta”. Gościem ich był nawet brytyjski książę Karol. Smakolikiem, który skosztować może każdy odwiedzający to miejsce, jest czak-czak, czyli „tatarska słodycz” – ciasteczka z makiem i migdałami, oblane naturalnym miodem.

Popularyzacja walorów przyrodniczych leśnych ostępów regionu północno-wschodniego w znacznej mierze oparta jest na edukacji społeczeństwa. Służą jej zarówno liczne ścieżki przyrodnicze i dydaktyczne, jak i propagatory tej wiedzy – leśnicy. W grupie tej jest **Waldemar Sieradzki**, nadleśniczy Nadleśnictwa Krynki. W 2010 r. zostało ono wyróżnione nagrodą Green Apple Awards w konkursie brytyjskiej organizacji pozarządowej The Green Organization.

Już od kilkunastu lat ta brytyjska organizacja przyznaje tę nagrodę za najlepsze działania i inicjatywy z całego świata na rzecz ochrony środowiska. Celem organizacji jest nie tylko nagradzanie najlepszych praktyk w zakresie ochrony środowiska, ale także umożliwienie innym naśladowania wyróżnionych działań przez ich publiczne rozpowszechnianie. Nadleśnictwo Krynki otrzymało ww. nagrodę za opracowanie i wdroże-

Fot. M. TARADEJNA

Słynna sosna supraska, znana jako doskonały materiał na maszty okrętów już w XV wieku.

nie „Zintegrowanego systemu kształtowania i ochrony środowiska naturalnego w Puszczy Knyszyńskiej”.

Jest to kolejny już przykład uhonorowania krynickich leśników za aktywność na niwie ochrony środowiska. A dydaktyczne pomysły tego grona leśników są imponujące. Obok tablic dydaktycznych teren nadleśnictwa zdobią gigantyczne, wyrzeźbione po mistrzowsku w drewnie żołędzie i szyszki. Jednocześnie Nadleśnictwo Krynki szczyli się największą w Europie wyrzeźbioną w kamieniu żabą.

Do wyjątkowych atrakcji należy celtycki kamienny krąg. Wiek tych megalitów szacowany jest na 1,5 mld do ponad 5 mld lat! Pochodzą najczęściej z gór Szwecji, południowo-za-

chodniej Finlandii, północno-zachodniej Rosji oraz z Wysp Alandzkich.

Walorami dydaktycznymi charakteryzuje się również „Galeria na skraju Puszczy”, w której zgromadzono wszelkie osobliwości leśne. Ciekawą inicjatywą w ostatnim czasie jest uruchomienie interaktywnej strony „Obieżyłlas” (www.obiezyllas.pl), z której zainteresowani mogą dowiedzieć się nawet o „lokalizacji” lasów szczególnie bogatych w borowiki i kurki.

Kolejną osobliwością tego terenu jest Szlak ekumeniczny, który stanowi swoiste połączenie historii i religii. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że wszystkie drzewa, na których znajdują się kapliczki traktowane są z wyjątkową czcią i otaczane opieką, co wiąże się z dawnym określeniem ich, jako „drzewa święte”. Ciekawostką, nie tylko tu-

Fot. wikipedia

Na Szlaku ekumenicznym spotkamy się oko w oko z Dziewanną – starosłowiańską boginią lasów i łowów.

rystyczną jest, że w centralnej części Krynek znajduje się oryginalne, jedyne takie w Polsce i jedno z dwóch na świecie (drugie w Paryżu) rondo, od którego odchodzi promieniście 12 ulic.

Z omawianym regionem związanych jest wiele legend, a wśród nich przypowieść o lokalnym potworze zwanym łobodą, którego 8-metrowa drewniana rzeźba znajduje się nieopodal miejscowości Kruszyńniany, nad Zalewem w Ozieranach.

Północno-wschodnia Polska zawsze uważana była za część naszego kraju, gdzie przyroda zachowała swoje pierwotne piękno. Chcąc poznać urok lasów zbliżonych do naturalnych, podziwiać rzadkie gatunki roślin i zwierząt, jak też zgłębić prawdy historii – nie tylko tej z ostatnich stuleci, warto przemierzyć tę krainę choć w części, rowerem lub pieszo.

ARTUR SAWICKI

Fot. A. SAWICKI

Meczet w Kruszyńnianach – „sztandarowy” obiekt na Szlaku tatarskim, odwiedzany przez licznych turystów.